

ТОШКЕНТ ХАКУКАТИ

РЎЗНОМА 1928 ИЛИ 11 ДЕКАБРАН ЧИҚА БОШЛАГАН

1991 йил 19 октябрь • шанба
№ 203 (10.199). Баҳоси 10 тийин.

Вилоят ижтимоий-сиёсий рўзномаси

• Ўзаро ҳамкорликнинг янги қирралари •

СУРАТДА: музокара пайти.

Сураткаш В. ТУРАЕВ.

ИККАЛА ТОМОН ҲАМ МАНФААТ КЎРАДИ

ТОШКЕНТ ВИЛОЯТИ ВА ОЛТОЙ ЎЛКАСИ ДЕЛЕГАЦИЯЛАРИ ЎЗARO
ИҚТИСОДИЙ ҲАМКОРЛИК ТЎҒРИСИДАГИ ШАРТНОМА УСТИДА
ИШЛАМОҚДАЛАР

МАНА икки кундирки, вилоятимизда РСФСРнинг Олтой ўлкаси делегацияси ўзаро иқтисодий ҳамкорликни мустаҳкамлаш, янада кенгайтириш юзасидан музокаралар олиб бормоқда. Шунинг алоҳида таъкидлаш керакки, Тошкент вилояти бир қатор ўлка ва вилоятлар билан ўзаро ҳамкорлик юзасидан амалий натижаларга эришмоқда. Жумладан, Чимкент, Омск, Кемерово вилоятлари билан шартномалар имзоланди. Эндиликда Олтой ўлкаси билан ҳамкорлик тўғрисидаги шартнома устида ишлаш ниятига эришмоқда.

Аслида Олтой ўлкаси билан Тошкент вилояти ўртасидаги алоқалар ўрнатилганига анча бўлди. Хусусан бу борада бекободликлар салмоқли иш қилишмоқда. Маана иккинчи йилдирки, улар олтойликлар билан ўзаро товар айирбошламоқдалар. 1991 йилнинг ўзидаёқ Бекобод шаҳри Олтой ўлкасига металл прокатлари, цемент ва шифер етказиб бериш ҳисобига у ердан 50 тонна

гўшт, 400 тонна картошка, 11 тонна сариёғ ва пишлоқ маҳсулотлари олди.

Бекобод шаҳар ижроия қўмитаси раиси Шукрулла Бобоевнинг маълумотларига қараганда, келгусида маҳсулот айирбошлаш ҳисобига Бекобод шаҳри аҳолиси учун Олтойдан 6 минг тонна гўшт, 1200 тонна сариёғ, 100 тонна пишлоқ олинади. Бу шунчаки гаплар эмас. Зеро, ўзаро ҳамкорликдан ҳар иккала томон ҳам манфаат кўради. Шу йилнинг ўзидаёқ 800 тонна металл прокати Олтой ўлкасига жўнатилади.

Яна шунинг қайд этиш керакки, Олтой ўлкаси делегацияси таркибига ўлка ижроия қўмитаси вакиллари, Олтой трактор заводи ишлаб чиқариш бирлашмаси, пахта қайта ишлаш комбинати, ўлка тижорат-воситачилик компанияси, ўлка мағлубот жамиятлари бошқаруви ҳамда бошқа нуфузли ташкилотларнинг аъзолари борки, бу учрашувнинг амалий ва натижалли бўлишида катта роль ўйнамоқда.

Биз Олтой ўлкаси делегациясининг раҳбари, ўлка ижроия қўмитаси раисининг ўринбосари **ВЛАДИМИР КОНОВАЛОВ** билан бу ташриф ҳақида суҳбатлашдик.

— Тошкент вилояти билан Олтой ўлкаси ўртасидаги ҳамкорликни йўқ жойдан бошлаётганимиз йўқ, — дейди В. Коновалов, — биз Тошкент вилоятига газлама, шина, станоклар, фанер ва бошқа маҳсулотлар етказиб беряпмиз. Ўлкагимиздаги «Компрессор» заводи бизда ишлаб чиқарилган моторларда ишлайди. Олтой ўлкаси учун эса Ўзбекистонда ишлаб чиқарилаётган эксковаторлар, пахта, жун, прокатлар ҳамда капролактама маҳсулотлари жуда асқотмоқда. Биргина пахта ҳақида гапирадиган бўлсак, бу хом ашё Олтойдаги 20 минг кишини иш билан таъминлашда катта аҳамиятга эга. Чунки Барнаулда мамлакатимиздаги йирик пахта қайта ишлаш ва рангли газламалар ишлаб чиқариш комбинатлари жойлашган. Ана шунинг учун ҳам биз хом ашё ет-

казиб бериш юзасидан мажбуриятларни аниқ бажараётганингизни жуда қадрлаймиз.

Биз бугун Олтой ўлкасида ишлаб чиқарилаётган тракторлар Ўзбекистонда қандай самара бераётгани билан қизиқдик. Бу тракторларга эҳтиёж борми, буни ҳам ўргандик. Шунингдек биз 150 от кучига эга бўлган янги трактор модели устида ишлаяпмиз. Агар у Ўзбекистон республикасини қизиқтирса, уни ишлаб чиқаришда ҳамкорлик қилишни таклиф этмоқчимиз. Ўйлайманки, бу ўзбекистонликларни, жумладан, Тошкент вилояти вакиллари қизиқтиради.

Давр шунинг тақозо этмоқдаки, бугун ўзаро ҳамкорлик, иқтисодий муносабатларни йўлга қўйишда ҳар қандай тўсиқларни олиб ташлашимиз керак. Шунинг учун ҳам биз Олтой ўлкаси, Кемерово, Омск ва Тошкент вилоятлари ўртасида ўрнатилажак алоқаларга жуда катта умид боғламоқдамиз. Бу ҳаммамизга жуда қўл келади. Тасаввур қилинг, Кемерово кўмир, кокс, металл етказиб беради, Омск ёғоч материаллари ҳамда машинасозлиги билан машҳур. Тошкент вилояти эса пахта, сабзавот-мева, минерал ўғитлар, металл, машинасозлик, саноат қурилиши материалларига бой. Олтойда гўшт, картошка, дон, асбоб-ускуналар, енгил саноат ривожланган. Агар ана шу кучларни бирлаштирсак, натижасини тасаввур қилиш қийин эмас. У фақат яхшиликка хизмат қилади.

Биз Россия федерацияси раҳбарларига республикалараро маҳсулот етказиб бериш масаласи кўриб чиқилаётганда, масаланнинг ана шу жиҳатини ва бу тўрт вилоятнинг ўзаро ҳамкорлигини ҳисобга олишни илтимос қилиб мурожаат қилдик. Чунки бунда жуда катта манфиат бор.

Мен юқорида ўзаро ҳамкорликни ўрнатиш учун қандайдир буйруқ ёки кўрсатмани кутиш шарт эмаслигини айтдим. Бу ишни қанчалик тез амалга оширсак, шунчалик яхши бўлади деб ўйлайман. Маана, ўзингиз гувоҳсиз, биз «марказ»сиз ҳам бир-биримизни тушуниб, ҳамкорликни йўлга қўяолмоқдамиз-ку! Гап фақат тузилган ва имзоланган ўзаро шартномаларни аниқ бажаришда қолмоқда. Зеро, бундан ҳар иккала томон ҳам тўла манфаат кўради.

КЕЧА Олтой вилояти делегациясини Халқ депутатлари Тошкент вилоят Кенгашининг раиси С. Д. Сайдалиев қабул қилди.

Бу учрашувда ҳам икки томонни қизиқтирган масалаларни муҳокама қилиш давом эттирилди. Жумладан, Тошкент вилояти Олтой ўлкасидан йилига 15 минг тонна гўшт ва гўшт маҳсулотлари, 2500 тонна картошка, 3000 бош от ҳамда тирик вазнда қорамол, шунингдек, 15 миллион пагон метр газлама етказиб бериш масаласини кўриб чиқишни таклиф қилди. Ўз ўрнида бўлиб ўтган музокарада олтойликлар пахта толаси таъминотини 10 минг тоннага етказиш, сантехник-фаянс идишлар етказиб беришни 1991 йил даражасида сақлаб қолиш, Линолеум ҳамда Олтой трактор заводи ривожлантириш учун у ердан тракторлар ва эҳтиёт қисмлар етказиб бериш ҳисобига пул маблағи ажратилиш масалаларини кўриб чиқишни таклиф қилдилар. Ҳар иккала томон ўзаро ҳамкорликнинг янги йўналишларини излаш, алоқаларнинг самаралироқ бўлишига эришиш учун ҳужжатли ҳисобидоғи доимий фаолият кўрсатадиган Тошкент вилоятида Олтой ўлкасининг, Барнаулда Тошкент вилоятининг вакилларида иборат гуруҳ тузишга келишиб олдилар.

Юқоридагиларнинг ҳаммаси Тошкент вилояти ва Олтой ўлкаси ўртасида ўзаро иқтисодий ҳамкорлик тўғрисида имзоланиш учун тайёрланган ҳужжатларда ўз ифодасини топди. Иқтисодий ҳамкорлик тўғрисидаги шартнома эса Тошкент вилояти делегациясининг шу йилнинг ноябрь ойида Олтой ўлкасига қиладиган сафаридан имзоланади.

(ЎЗ МУХБИРИМИЗ).

«ГАЗ ДЕ ФРАНС», «АКТИМ» ВА «НОРГАЗ»

17 октябрь куни Тошкентда газ саноатига доир халқаро анжуман бошланди. Унда Франциянинг «Газ де Франс» фирмаси ва «АКТИМ» деб аталган техника, саноат соҳасида ва иқтисодий ҳамкорлик агентлиги, «Норгаз» Совет—Франция қўшма фирмаси, шунингдек СССР давлат стандарти ва Ўзбекистон давлат стандар-

ти вакиллари, Ўзбекистон ва Қозоғистон газчилари қатнашмоқдалар. Тошкентдаги анжумандан олдин худди шундай симпозиумлар Москва ва Киевда бўлиб ўтди. — деди «Газ де Франс» фирмасининг директори Жак Котто. — Унинг мақсади — Ўрта Осиё ва Қозоғистондаги ҳамкасбларни фирма-

миз ва бир қанча бошқа француз фирмаларининг газ саноати соҳасидаги технология янгиликлари билан таништиришдан иборат. Бу янгиликлар газдан тежаб фойдаланиш, газ қувурлари хавфсизлиги, экология муаммоларига ва бошқа жиҳатларга тааллуқлидир. Ҳозирги учрашувнинг энг муҳим вазифаларидан бири Совет ва Франция газ саноати учун ягона стандартларни ишлаб чиқишга доир ишларни мувофиқлаштиришдан иборат.

ЮТУҚ БИЛАН ТАБРИКЛАЙМИЗ!

1991 йил 9 октябрда Гулистон шаҳрида ўтказилган 98-ютуқлар тиражининг Расмий жадвали

Счёт номерлари

Омонат қолдирининг ўртача қийматига фоиз ҳисобида чиққан ютуқ миқдори

A-25	25 (йигирма беш) фоиз
A-72	25 (йигирма беш) фоиз
A-101	100 (юз) фоиз
A-125	25 (йигирма беш) фоиз
A-160	25 (йигирма беш) фоиз
A-226	25 (йигирма беш) фоиз
A-255	25 (йигирма беш) фоиз
A-300	25 (йигирма беш) фоиз
A-327	25 (йигирма беш) фоиз
A-374	200 (икки юз) фоиз
A-412	25 (йигирма беш) фоиз
A-464	25 (йигирма беш) фоиз
A-490	25 (йигирма беш) фоиз
A-555	100 (юз) фоиз
A-587	50 (эллик) фоиз
A-603	25 (йигирма беш) фоиз
A-670	25 (йигирма беш) фоиз
A-706	50 (эллик) фоиз
A-757	25 (йигирма беш) фоиз
A-763	25 (йигирма беш) фоиз
A-808	25 (йигирма беш) фоиз
A-855	25 (йигирма беш) фоиз
A-899	25 (йигирма беш) фоиз
A-952	25 (йигирма беш) фоиз
A-990	25 (йигирма беш) фоиз

Счётлар сони 1000 дан ортиқ бўлган жамғарма банкларидан биринчи минг сонликдаги каби барча қолган 1000 сонлик счётларнинг ўша номерларига ҳам ютуқлар чиқди. Масалан, A-25, A-1025, A-2025, A-3025 ва ҳоказо; A-72, A-1072, A-2072, A-3072 ва ҳоказо счёт номерлари ютди, демакдир.

Тираж комиссиясининг раиси:

Т. А. ҚОСИМОВА.

Гулистон шаҳар ижроия комитети раисининг ўринбосари.

Комиссия масъул котиби:

Т. М. МИНИБОЕВА.

«Узрессбербанк» комплекс хизмат бошқаруви бошлигининг ўринбосари.

«ЭРА» ТАЖРИВА-ТИЖОРАТ АГЕНТЛИГИ.

Тошкент вилояти Калинин районидаги Маяковский номли 1-ўрта мактаб томонидан **ХАЛИЛОВА Дилдора Миртопровна** номига берилган Б 547454 номерли йўқолган саккиз йиллик маълумот ҳақидаги гувоҳнома

БЕКОР ҚИЛИНАДИ

ОБУНА-92 Тошкент ҳақиқати

ҚАДРАОН РЎЗНОМАНГИЗГА ЁЗИЛИШНИ УНУТМАНГ!

1992 йил учун рўзнома ва ойнома-ларга обуна давом этмоқда. Бошқа нашрлар қатори «ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ» рўзномасига ҳам барча алоқа бўлимларида обуна қабул қилинмоқда.

«Тошкент ҳақиқати»нинг бир йиллик обуна баҳоси — 25 сўм 68 тийин, ярим йилга 12 сўм 84 тийин, уч ойга эса 6 сўм 42 тийин.

ҲУРМАТЛИ МУШТАРИЙЛАР! Фур-сат ғаниматлигида ўз рўзномангиз — «ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ»га обуна бў-лишга шошилинг!

Жамиятимиз муаммолари

БОЗОР иқтисоди ҳали тўла-тўқис бошланмай туриб, аҳли бозор уни ўзларича ала-лақачон бошлаб юборганли-гини сиз ҳам ҳар куни сезиб, кўриб турган бўлсангиз не ажаб! Ҳозир бозорда қўй гўштининг килоси 22 сўмга, молники эса 15 сўмга, ҳатто от гўшти ҳам кечагина 15 сўмга чиқиб олди. Айрим савдо ходимлари эса бозор нарҳини эмас, ҳатто давлат дўконидagi молларни ҳам ўзбошимчалик билан сунъий равишда ошириб юбораётган-ларини кўриб, ҳайратдан ёқа ушлайсан киши. Кечагина Оҳангароннинг автомашина-лар тўхтайдиган бекатидаги кабохона олдида бир бемаъ-ниликнинг гувоҳи бўлдим. Кабохўрлар учун қўйилган сўричада икки йигитча ўз-ўзлари билан нималар тўғри-сидадир баҳслашаётир. Шу пайт бир киши келиб бир шиша ароқ сўради.

— Бўлгани 25 сўм, — де-ди ҳалиги йигитчалардан би-ри.

— Инсоф қилсангизчи, ахир кечагина 15 сўм эди-ку, бу савил, — деди хари-дор.

— Олсангиз шу, бўлмаса, ана, катта кўча, — деб уда-ғайлади яна «сотувчи». Шу пайт орага девдай бир йигит келиб қўшилди ва харидорни жеркиб ташлади. Унга ароқ жуда зарур экан шекилли,

25 сўмга олиб кетди.

Шундай қилиб, қандайдир икки-уч минутнинг ичида ҳа-лиги текинтамоқлар икки юз сўмдан кўпроқни «ишлаб» олдилар.

Биз Оҳангароннинг катта бозорига бордик. Шеригим сигарета излади, пистачи аёлларнинг ёнига борди.

— Биз сигарета сотмай-миз, мантипазлардан сўранг, — дейишди унга. Мантипаз-

диган фабрикаси, лезвие иш-лайдиган цехию, қалам-даф-тар етиштирадиган корхона-лари борми? Еки бунни мили-ция билмайдами? Жуда ях-ши билади. Аммо бу ҳақда гап очсангиз уларнинг жаво-би тайинли: чайқовчиларни ушлаш учун жамоатчилик кенг кўламда ёрдам бериши керак. Милиция бу гапни яқин 50 йилдан бери айтаяп-ти. Жамоатчиликку ёрдам

жойда, ҳатто яширмасдан давом эттираяптику, наҳотки уларни тўхтатиш мумкин эмас? Бундай бўшанглик эса шубҳасиз пулнинг қадр-сизланишини тезлаштир-моқда. Агар аҳвол шу зайил-да давом этаверса ноҳия ич-ки ишлар бўлими раҳбария-ти бундан кейин чайқовчи-ликка қарши кураша олмай-ди. Чайқовчилик эса кун са-йин томир отиб бораёпти.

қийин аҳволга келганда ҳам-юртларига сунъий азоб бе-рувчи, пулнинг қадрсизлани-ши учун катта йўл очувчи, пул учун ҳатто виждонлари-ни ҳам сотувчи, пул бўлса ҳеч нарсдан тоймайдиган, имонни ҳам, оилани ҳам, ке-лажакни ҳам, ҳатто ширин сўзни ҳам сотадиган киши-лар билан камбағалнинг шў-рини қуритаётган зарарку-нандалар бозоридир. Шулар-ни ўйлайману марҳум дра-матург Умаржон Исмоилов-нинг «Рустам» номли тари-хий драмасидаги мана бу мо-нолог ёдимга тушади:

ЗАРАРКУНАНДАЛАР БОЗОРИ

лар эса сигарета бозорини анча чаққон олиб борар экан. Бир пачка «Экстра» сигаре-таси бир ярим сўм, «Опал», «Стюардесса», «Столичный» ва бошқа сигареталарни уч сўмдан сотишяпти. Умуман мантипаз ва писта сотувчи-ларнинг қўлида нималар йўқ дейсиз?! Соқол оладиган лез-виедан тортиб қош бўйиди-ган қаламгача, ҳатто ҳозир бозори чаққон бўлган мактаб болаларининг оддий дафтар-лари ҳам чайқов нарҳида улардан топилади.

Ҳайрон бўламан: нима, чайқовчиларнинг ароқ заво-дию, сигарета ишлаб чиқара-

берар, аммо чайқовчиликка қарши милициянинг ўзи ни-ма қилаёпти? Яқинда Қорах-той қишлоқ Шўросида бўл-ган бир йиғилишда ноҳия ич-ки ишлар бўлимининг бош-лиги Солижон Убайдуллаев бундан кейин чайқовчиликка қарши кескин ўт очилиши тўғрисида гапирган эди. Аф-суски бу гаплар худди совун кўпигидай ўша пайтда ҳаво-га учиб кетди. Ўз-ўзидан са-вол туғилади: майли, катта-катта чайқовчиларни ушлаш анча қийиндир, лекин сига-рета ёки ароқ билан чайқов-чилик қилаётганлар ўз «фао-лиятлари»ни ҳар куни бир

Чайқовчилик ва ўзбошим-чалик билан бозор нарҳини ошириш Оҳангаронга Ангрэн томондан кираверишдаги ёғоч сотиладиган база яқинидаги автомобиллар баллонларини ямайдиган жойда ҳам қизгин. Бу ерда аввало айрон соти-лади, айрон билан бирга си-гарета ва бошқа нарсалар... Таниш бир шофернинг гап-ига қараганда, яқинда худди шу ерда енгил автомобил-ларнинг тўртта баллонининг ҳар бири 600 сўмдан сотил-ган.

Йўқ, бу бозор иқтисоди эмас. Бу давлатнинг чўнтаги тешилиб, тирикчилик айни

Пул бўлса, пул бериб базм оласан,
Пул бўлса, пул бериб хотин оласан,
Пул бўлса, пул бериб имон оласан,
Пул бўлса, пул бериб виждон оласан.
Жонлар пул, танлар пул, кўкраклар ҳам пул.
Ҳаттоки муҳаббат, юраклар ҳам пул.
Пул бўлса, пул учун тизин чўксалар,
Пул бўлса пул учун ерни ўпсалар,
Пул бўлса, пул учун одамни сўйиб,
Қонидан кўчага сувлар сепсалар.
Айтингчи: ким кучли, худоми ё пул?!

Мўмин ҚАЮМ.

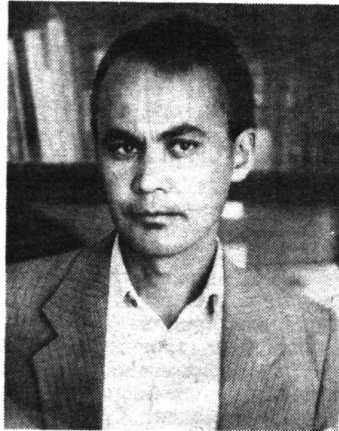
Адабиёт ва санъат

МУШОИРА—91

Нормўмин ЭРКАЕВ — 1964 йилда туғилган. Низомий номли Тошкент Давлат муаллимлик олий илмгоҳи ўзбек филологияси куллиётини тугатган. Шеърлари жумҳурият матбуотида эълон қилинган.

Ҳозирги кунда Тошкент Давлат аграр дорилфунунида ўзбек тили ва адабиётдан дарс беради. Қуйида унинг шеърларидан чоп этилган.

СЕВГИМНИ КИМ УЧУН АСРАДИМ?..

Кўзимга ой алвон ёниб тўкилди,
Тилим бир оҳ-фарёд солиб тугилди.
Қалбим қўлимда мушт бўлиб тугилди,
Нечун кўрагимга тиг урдиг, Ҳаёл?
Еллар толлардан ўч олиб йиғлайди,
Сувлар тошларга соч ёйиб йиғлайди,
Ғанимга ўлсам куч, қулиб йиғлайди,
Нечун кўрагимга тиг урдиг, Ҳаёл?

Ҳар сафар унутдим сенинг борлигинг,
Билмадим, дилинг қай бурчида эдинг.
Ҳар сафар шу чоғга мажбур тушадим,
Ҳар сафар юзида қон талашадим.
Гоҳ булут тағида йиғлар ўлтириб,
Гоҳ зангор кенгликка чиқар ялтираб.
Наҳот, дардим қўзғаб яна унутдим,
Севгимни ким учун асрадим, кутдим.
Лекин яна зулмат тун юҳо бўлди,
Ютгани бир бахти бебаҳо бўлди,
Ишққа кийгизганим бир кафан бўлди,
Менга қолган бор — йўқ шул ўлан бўлди.

Сукунатдан қулоқларим қар,
Кўзларим кўр эди тун аро.
Ногоҳ пайдо бўлиб тубсиж жар
Менга ун ва ранг берди дунё.
Аммо энди кеч, қулаганман,
Бўш ҳаводан ким нажот излар?
Бахт кетгандек мен сабрсиз —
Кутаман!...

Нечун ҳамон тугамайди жар?
Меҳр сўзларга сочилиб, қоғозларга тўкилди,
Рухим гоҳ япроқ бўлиб, гоҳида хазон бўлиб,
Ниҳоят ўз қўлимда қоғоз бўлиб ёқилди.
Ғализ шеърлар касридан оддий бир қурбон бўлиб,
Мана ёнар вужуддай овозим овозларсиз,
Ёнар хаёл ичида ёнмоқда буюк ватан.
Ёнар дардлар ичида башар Ер — самоларсиз.
Нечун оҳ йўқ дилимда, азобда титрамас тав.
Йўқ, лозим эмас бири, бир қаттиқ оғриқ армон.
Мени кучиб йиғлайди, у чеккан оҳу, фиғон
Ўйиб тушар дераза кўзларини беомон,
Фақат қоғоз кўллари ҳавода учар бу он.
Фақат қоғоз кўллари... Муз қотган менинг кўнглим
Сочилиб кетди шундай белгисиз ёқлар томон.
Дард-у, хаёллар эсиз, не кечар энди ҳолим,
Йўқ, лозим эмас бири, бир қаттиқ оғриқ армон.
Токдан узилса бир бош узум ўғри қўлида
Оғрисин баданларим, узилгандек томбирим,
Бир пок виждон адашиб кирса юлғич йўлига
Нажот бера олмасам ғамга тўлсин бор умрим.
Қоғозгамас жонимга жойдай токи оламни,
Жон оғрисин жаҳоннинг жаҳоний дардларидан.
Ахир инсон демаймиз оғриқларсиз одамни,
Инсонлик иборатдир шу оғриқ гардларидан.

Нормўмин ЭРКАЕВ.

Санъаткорлар ҳақида ҳикоялар

НАЙ НАВОСИ

ТОҢГ ПАЛЛАСИ. Найнинг узоқдан таралаётган дилга ором берувчи майин овози менга яна ҳузур бахш этди. Унинг ижрочиси ким эканлиги мени жуда ҳам қизиқтириб қолди. Яхши ижрочининг куйи албатта, санъат муҳлисини ўзига ром этиши табиий ҳолдир. Мен айниқса, санъатнинг бир шайдоси сифатида ўзбек халқ чолғу асбобларидан найда чалинган куйларни ҳузур қилиб тинглайман. Қани энди қалам-кашларимиз ана шу элсавар найчилар ҳақида матбуотларда чиқишлар қилсалар. Кўп қаламкашлар фақат кўшиқчи санъаткорлар тўғрисида ёзиш билан чекланиб қолмоқдалар. Мен ҳеч кимга таъна қилмаган ҳолда, ўз қарашларимдан келиб чиқиб, моҳир созанда ва бастакор, Тўхтасин Жалилов номидаги халқ чолғу асбоблари оркестрининг созандаси, М. Ашрафий номидаги Тошкент Давлат консерваторияси ўқитувчиси, профессор, Жумҳуриятда хизмат кўрсатган артист Мирза Тоиров ҳақида ёзишга жазм этдим. Санъаткор ҳақида гапирганда аввало унинг санъатга кириб келиши, бу машаққатли йўлдаги чеккан машаққатлари, ютуқлари ҳақида тўхталмоқ керак.

Мирза Тоиров 1930 йили Тошкентда ишчи оиласида дунёга келган. У ҳали ўқувчилик давридаёқ санъатга шайдо бўлган эди. Шу боисдан ҳам бўлгуси моҳир созанда ўз маҳоратини ошириш иштиёқида 11—13 ёшларида таниқли созанда ва бастакор Ҳаким Нишонов раҳбарлигидаги Тошкент Авиасозлари маданият уйидаги бадий ҳаваскорлик тўғрағига қатнади. Устози Ҳ. Нишоновдан найчилик санъатининг илк сабоқларини, унинг нозик хусусиятларини мукамал ўрганди. 40-йилларнинг охирига бориб, бу соҳада анча «суяги қотган» Мирза ака Ўзбекистонда хизмат кўрсатган санъат арбоби, Иттифоқ Давлат мукофоти соҳиби, профессор А. И. Петросян ташкил этган Ўзбек давлат эстрадаси қошидаги ашула ва ракс ансамблига таклиф этилди. 1947 йилдан бу ансамблда найчи созанда бўлиш билан бирга у ўз маҳоратини ошириш учун изланиши давом эттирди. Ижрочилик маҳорати янада ўсиб бораётган ёш, аммо иқтидорли М. Тоиров ўз билимини ошириш иштиёқида Ҳамза номидаги мусиқа билим юртига ўқишга кирди. Доимо изланувчан санъаткор мусиқа билим юртини най курси бўйича битиргач, 1950 йилда Ўзбек Давлат филармониясининг Тўхтасин Жа-

лилов номидаги халқ чолғу асбоблари оркестрига найчи созанда бўлиб ишга кирди. Ана шу вақтдан бери ҳамон шу оркестрда ишлаб келмоқда. Мирза ака яна изланишда давом этди. Олий маълумотли созанда бўлиш, маҳоратини ошириш учун 1956 йили Тошкент Давлат консерваториясига ўқишга кирди. Илм олиш баробарида оркестрдаги фаолиятини ҳам тўхтатмади. Уқишни муваффақиятли битиргач, М. Тоиров шу билим даргоҳида най чолғу асбобидан ёшларга сабоқ бера бошлади. Бир вақтлар Дадаали Соатқулов, Абдуқодир Исмоилов, Маҳмуджон Муҳамедов, Нусрат Иноқов ҳамда Юсуфжон Дадажоновдек моҳир созандалар санъатига ҳаваси келиб, улардек созанда бўлишни орзу қилиб юрган Мирза Тоировнинг тилаклари ушалмоқда. Ҳозирги кунда ундан таълим олган ва олаётган ўқувчилар нафақат Ўзбекистонда, ҳатто бир қатор хорижий мамлакатларда ҳам кўплаб топилади. Ҳамза номидаги мусиқа билим юртидаги Абдурахим Маликов, Фарғона мусиқа билим юртидаги Икромжон Қосимов, Гулистон мусиқа билим юртидаги Абдурахим Бобашев, Андижон мусиқа билим юртидаги

Тоиров мана 40 йилдан ошдики, ўз санъати билан халққа хизмат қилиб келмоқда.

Иттифоқ маданият Вазирлиги 1963 йилда Мўғулистон Халқ Жумҳурияти билан шартнома тузди. Унга биноан бир гуруҳ мусиқа мутахассисларимиз Мўғулистонга бориб, 3 йил ишлаб келишлари керак эди. Мазкур гуруҳда Ўзбекистондан вакил бўлиб М. Тоиров борди. М. Тоиров у ерда ҳам бир қанча шогирдларга устозлик қилди. Эвер, Буррээ ҳамда Бишгур каби мўғул халқ чолғу асбобларини такомиллаштириб қайтди. Устоз санъаткор ажойиб муаллим М. Тоиров ҳақида Мўғулистонда хизмат кўрсатган артист Цог Золма: «Ўзбекистонлик етук созанда ва мусиқа муаллими ўзининг улкан истеъдод эгаси эканлигини ва моҳир муаллимлигини Мўғулистонда ҳам исбот этди. Бу санъаткорни улкан истеъдодини ҳар қанча ташвиқот қилсак ҳам кам», деган эди. Ҳа, М. Тоиров эъзозга лойиқ санъаткор. У Ливан, Венгрия, Сурия, Польша, ГДР каби қатор мамлакатлардаги сафарларида ҳам ўзбек найи садоларини янграиб олди. М. Тоиров Ҳабибулла Раҳимов билан ҳамкорликда най учун, чанг учун,

Расулжон Солиев, Тошкент маданият оқартув техникумидаги Омон Азизов каби қатор ўқувчилар — Мирза аканинг собиқ ўқувчилари 1957 йилда Москвада ўтказилган ёшлар ва студентларнинг фестивалида иштирок этишиб, лауреат бўлган эдилар. Бундан ташқари, унинг шогирдларидан Вьетнам консерваториясида ўқитувчи бўлиб ишлаётган Ни Чунг, Хох Хак Тик, Нгуен тон Ххай ҳам ўз устозларидан миннатдорлар. Катта истеъдод эгаси 60 ёшли мураббий санъаткор М.

афгон рубоби учун концерт пьесаларини ҳам ёзди. Моҳир созанда, тажрибали ўқитувчи М. Тоиров ҳамон ижод билан машғул. Унинг кўп йиллик меҳнатлари «Ўзбекистон халқ артисти» деган унвонга муносиб. Биз олижаноб инсон, моҳир созанда ва муаллим Мирза Тоировнинг беминнат хизматлари янада юзага чиқади, у юксак унвонга эга бўлади, деган умиддамиз.

Абдулла ТОЛИПОВ,
меҳнат фахрийси

ЕР лабларининг қиёси ташбеҳи кўп: ёқут, май, асал, бол, шакар, гунча, қирмизи. Бироқ сенинг лабларингга бу сўзларнинг ҳеч бири мос келмайди. Чунки ёқутнинг нархи паст, май — кучсиз, асалу шакар — таъмсиз, гунча — қўпол, қирмизи эса рангсиз!

ОЛОВ ЛАБЛАР

Лирик қатра

Юзингу кўзларингни, сочингу қошларингни, қомату малоҳатингни таъриф этгандим. Фақат... Лабларинг ҳақида лаб очмоққа сўз тополмай юраддим. Шу боисдан бўлса керак, ҳар сафар лабларингга келганда... лаб босиб қўяр эдим, холос. Ва ҳар сафар вужудимга қандайдир ҳарорат югургандек,

аъзон баданим куйиб кетаётгандек бўларди. Ҳа, мен ёнардим, лабларим куяр эди худди чўққа текнандек. Лабларинг тафти оловни эслатар эди. Ва мен бу кун лаблар оловли бўлишига ишондим. Бу ташбеҳни ҳазрат Алишер Навоийнинг «Девони Фоний» куллиётидан топдим:

«Чу оташест лаби лаъли пурфасонаи ў,
Забон ба ишва бир оварданаш забонаи ў»
Бу байтнинг маъносини ҳамма ҳам тушуниши мумкин: «Афсонага тўла унинг лаъл лаблари оловга ўхшайди, ишва билан тил чиқар-

са, бу тил (ўша) оловнинг алангасидир!»
Аммо бу маънонинг маъзани ичида, яъни, юрагида оташ — ишқ олови бор одамгина чақмоққа қодир.
Шу баробарида ҳар бир ошқ ўз ёрининг лабларига лаб қўймоғи мумкин. Бироқ айримлар ундан олов тафти тополмас. Чунки лаблар олов бўлмоғи учун лаб соҳибсининг ҳам ичида, яъни қалбда ўша ошғи ёққан оташ бўлиши шарт. Негаки, оловнинг ўзани юракдадир. Шунинг учун ҳам ёр «ишва билан тил чиқарганда алангадек» кўринади.
Агар кимда-ким бу сўзларга шубҳа қилса, яна Ҳазрат Навоийдан эшитсин:

«Намояндам зи гиребони чок сийнаи чок,
Зи чоки сийна намоеи даруни оташнок»
Яъни: «Чок бўлган кўксим йиртиқ ёқамдан кўринади, кўксимнинг чокидан эса оловли ичим — юрагим кўришиб туради».
Ҳа, мен сенинг лабларингни оловга қиёс этдим. Чиндан ҳам улар оташиндир. Ва бу оловнинг ўзани қалбингда эканига заррача шубҳам йўқ!
Дилмурод САИДОВ.

Миллий боғ: Аниқлик киритиш керак

И йилларда вилоятимизда ҳам муҳофаза қилиш, ундан оқиломла фойдаланиш йўлида катта иш бориляпти ва улар ўз ижодларини бера бошлади. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Кенгаши 30 июль 270-рақамли қарорда ташкил қилинган Умумий давлат боғи бунга ёрқиндан бири бўлади. Миллий Боғстонлик, Паркент, Оҳангалари ҳудудларининг бир қислаб, жами 574,6 минг гектар қамраб олади.

Президенти ҳузурлар Маҳкамасининг 1991 йилдаги 111 сонли «Умумий давлат табиат миллий паркинини тасдиқлаш ҳақидаги қарор» (мазкур қарорнинг 2-банди) қол давлат миллий боғига Чирчуқулла ўрмон хўжалиқлари 008 гектар ер майдонини берилган. Шу ерда бир ноаниқлик бўлиши мумкин, чунки қарорда миллий парк майдонини кўрсатилган. Юқорида келтирилган, Ўзбекистон Вазирлар Кенгаши 30 июль 270-рақамли қарорда 2-сўз боши). Ўзбекистон Республикасининг лойиҳалаш илмий-табиғий томонидан ишлаб чиқариш ва ундан фойдаланиш шартлари табиат миллий паркинини қилиш бош схемасининг гектар майдонда илова қилинган асосида тасдиқлансин» Бу қарор бекор қилинмаган қарорда миллий парк 241008 гектар қилиб белгилаш қарор берилганга қараганда, бу майдон чегарасини кўрсатилмаган ва ўрмон хўжалиқлари қайси хўжалиқлардан ер майдонини миллий боғ қилишга ҳам аниқлик киритилмаган.

фаза қилиш ва фойдаланиш тартиби жорий қилинган, шу асосда тўрт хил минтақага ажратилган.

Аммо бу минтақалар чегаралари ҳам аниқ кўрсатилмаган. Бу миллий парктан фойдаланиш даврида жуда кўп тушунмовчиликка олиб келиши мумкин, яъни паркин бошқариш раҳбарлари томонидан улар хоҳлаганча ўзларига маъқул бўлган ҳолатда чегарасини ўзгартиришига ва фойдаланишига имкон яратиб бериши мумкин.

Низомнинг 3-бандида миллий парк Ўзбекистон жумҳурияси давлат ўрмон хўжалиқи қўмитаси ихтиёрида бўлади дейилган. Лекин шу қўлга қадар бу қўмита томонидан миллий паркин ташкил қилиш ва Низом асосида амалий иш олиб бориш ва боғ фаолиятини йўлга қўйишга киришилганича йўқ. Барча қилинадиган ишлар қозоқда, ҳужжатларда қолиб келмоқда. Бунчалик лоқайдликнинг сабабини бизга номаълум.

Низомнинг 23-бандида «Миллий парк фаолияти устидан назорат Ўзбекистон Табиатни муҳофаза қилиш давлат қўмитаси томонидан олиб борилади» дейилган, лекин бу низом табиатни муҳофаза қилиш органлари билан келишилмаган. Бўстонлиқ ноҳия табиатни муҳофаза қилиш қўмитаси ноҳия кенгаши билан ҳамкорликда низомни ўрганиб чиқиб, ўз фикр ва мулоҳазаларини билдирган эди. Аммо Низомда бу мулоҳазалар ўз ифодасини топмади.

Умуман табиат миллий боғини ташкил этиш ва ундан фойдаланиш низомини ҳамда боғнинг чегараси, ҳудуди қайта кўриб чиқилиб, аниқлик киритиши талаб қилади.

Табиат миллий боғи ташкил этилар экан, бу ерда ҳақиқатдан ҳам ҳаво, сув, ўсимлик ва ҳайвонот дунёси ҳамда ер дахлсиз бўлмоғи ва улар ҳеч қандай путур етказилмаган ҳолда сақланмоғи лозим.

Н. БОБОЖОНОВ,
Бўстонлиқ ноҳия табиатни муҳофаза қилиш қўмитаси раиси.

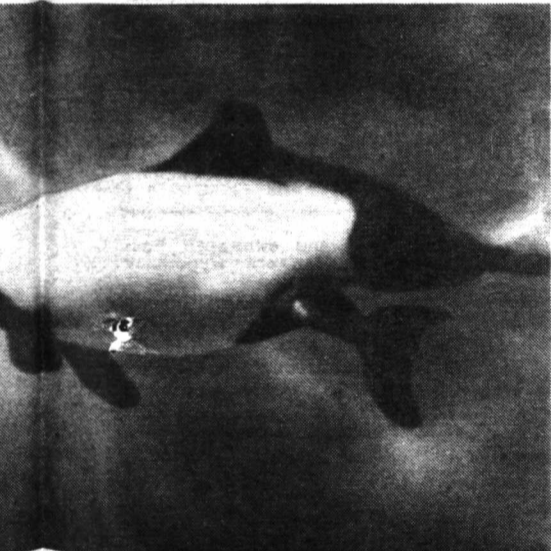

Янги телекўрсатув

Ўзбекистон телевидениесининг «Тошкент» студияси ўзининг навабатдаги «Бу оқшомда» номли кўрсатувларидан бирини Тошкент вилояти ва шаҳридаги экологик аҳолга бағишлади. Бу кўрсатувда телетомошабинлар қизиқарли кишилар билан учрашадилар, шаҳримиз ва вилоятимиздаги тўғрисидаги ҳикояларни тинглайдилар. Шунингдек, Бўстонлиқнинг бетакрор гўзалликка бурканган тоғларини, ерчазорларини, сувларини ҳам юқоридан, ҳам ёнидан олинган тасвирларда томоша қиладилар.

СУРАТЛАРДА: тележурналист Светлана Даминованинг Ўзбекистон Республикаси табиатни муҳофаза қилиш Давлат комитети қошидаги Давлат боназоратининг бош мутахассиси Геиннадий Гончарев билан суҳбатни тасвирчи Қулсун Разуматов суратга туширмоқда (юқорида); вертолёт бортида туриб тасвирга тушириш осон иш эмас. Бу ерда бақувват тасвирчининг ҳам оёғи толиб кетиши мумкин; «Правда» рўномасининг 50 йиллиги номли совхоз директори Толибжон Саидхонев кўрсатув учун музоҳаб бермоқда (пасда).
Сураткаш С. ВЕЛИЧКИН.

[УЗАТА]

НОЁБ СУРАТ

Япониянинг Сендай шаҳридаги аквариумда ола дельфинининг туғилиш паҳзасини туширган сураткашга ҳамкасблари ҳавас қилсалар арзийди. «ЧАҚАЛОҚ» дельфинининг оғирлиги 7 килограмм бўлиб, узунлиги 75 сантиметрга етади. Бу Япониянинг ойнаванд ҳовузига, яъни тутқунликда туғилган тўртинчи дельфинчадир.

КИОДО—ТАСС сурати.

ТУРКМАН МАУТЛИСИ

Икки йил муқаддам «Туркменская искра» республика газетаси бўрилар ўғирлаб кетган бола ҳақида биринчи бўлиб хабар берган эди. Бола тирик қолди. Бўрилар иницида катта бўлган Жума Жумаев исмоний турмушга — тунда кўрпача ўстида ухлаганга, стол ёнида ўтириб оқватланишга зўрға кўниди.

«Туркменская искра» Жуманинг кейинги тақдири ҳақида ҳикоя қилиб берди. Газетада хабар босилгач, Жумани текширишиб, уни ногирон деб белгилашди, сўнгра Ашхобод яқинидаги махсус шифохона-интернатга жойлашди.

У Таяна хола — пенсионер Татьяна Кузьминична Карповани ўз онасидек қутиб олади. Татьяна Кузьминична меҳр-шафқат тадбири билан касалхонага келган вақтида Жума билан танишган эди. Шундан сўнг у болага меҳр қўйди, тез-тез келиб туради. Жума эса уни кўриб суюнади, уйига олиб кетишини илтимос қилади. Бечора қандай олиб кетсин?

Бу қоракўз бола унга ким бўлади? «У ўғлимдек бўлиб қолган», — дейди Таяна хола. Татьяна Кузьминична бир неча йилдан буён тутинган ўғлига кийим-кечак, озиқ-овқат келтиради. Унинг номига омонат дафтarchаси очиб, тежаган пулларини ўтказиб қўймоқда. Болани уйига олиб кела олмаслигиндан қуйнади. Оилада, уй шаронтида яшаш Жума учун яхшироқ бўлур эди, дейди у.

Газета Жумани васийликка олиб, унга одамлар орасида бўлиш қувончини бахш эта оладиган раҳмдил кишилар топилса керак, деб ишонч билдирди.

[ТАСС муҳбири].

• ҲАР ТЎҒРИДА • НИТРАТ МИҚДОРINI АНИҚЛАЙДИ

САБЗАВОТ ва мевалардаги нитрат миқдорини ўлчаш учун электрон аниқловчи — нитро ўлчашчилардан фойдаланилади. Бироқ уни кўпчилик харидорлар сотиб ололмайдилар, қиммат. Лекин ҳар бир харидор маҳсулотдаги захарли моддалар миқдорини аниқ билиш учун оддий мослама — кимёвий бирикмалар таъсирига берилувчи ва унинг бор-йўқлигини аниқловчи плейкадан фойдаланиши мумкин.

Бундай индикаторни [у «Нитрат-тест» деб аталади] совет швейцария қўшма корхонаси

[Москва] чиқара бошлади. У ён дафтarchасидек бўлиб, рангли текшириш жадвали бор. Индикаторлар унинг сезгир йиртилувчи варақларидир. Ҳар бир варақда мева ёки сабзавот шарбатидан бир неча томчи томизилади. Орадан бирикки дақиқа ўтгач, шу варақда ҳосил бўлган рангини текшириш варақаси рангига солиштирилади. «Нитрат — тест»да ҳар кун истеъмол қилиниши мумкин бўлган нитратлар ва нитритлар миқдори ҳар бири киши учун (унинг вазнига қараб) қанча бўлиши мумкинлиги ҳам кўрсатилган.

УШБУ саҳифа материалларини вилоят табиатни муҳофаза қилиш қўмитаси фан-техника тараққиёти ва тарғибот бўлими ходимлари ҳамда «Тошкент ҳақиқати» муҳбирлари тайёрлашди.

• МАСЛАҲАТЛАР •

Қўйган бўлима-ходимлари яна илан қутилишмади. Назорат-елишмади. Цех Ражабовга юз жарима солиш бундан буён қарордан амалийга туртки бўлмади.

ЛИК И

ҳамон ҳеч қим-майпти. Амалда қарор берилган фермани мумкин эмас. Бошимчалик қилиб турибди. Ҳовузларда иншоотларда ишчилари йўқ. Оқваалар ерга қочди сувларинишига сабаб

бўляпти. Тартибга кўра харом ўлган моллар қўмиладиган махсус жой бўлиши керак. Фермада эса у ташкил қилинмаган.

Ферма шу вақтгача махсус сувдан фойдаланиш рухсатномасини олмаган. Бунинг устига сувнинг истеъмол қилиниши

ТЎХТАТИБ ҚЎЙИЛДИ

Оққўрғон ноҳиясидаги «Оққўрғон» ва С. Сегизбоев номидаги давлат пахтачилик хўжалиқларида гишт заводларининг ишга туширилиши айни мuddао бўлди. Хўжалиқлар ҳам, шахсий уй-жой қурувчилар ҳам бу корхоналарда ишлаб чиқарилаётган қимматли қурилиш материалдан фойдаланиш имконига эга бўлдилар. Гишт қидириб, сарсон-саргاردон бўлишдан қутулдилар. Заводларнинг маҳсулоти жуда зарур эканлигини ҳисобга олган ноҳия табиатни муҳофаза қилиш қўмитаси раҳбарлиги

устидан ҳисоб-китоб олиб қўрилмади. Унинг қанча ишлатилаётганини ҳеч ким билмади. Фермада сувдан фойдаланиш қонунчилигининг қўпол равишда бузилишига йўл қўйган ферма мудирини 50 сўм миқдорида жарима тўлашга мажбур бўлди.

Уларнинг ишга тушишига рухсат берар экан, атроф-муҳит мусоффолигини таъминлаш бўйича тadbирларни кейинчалик амалга оширишни шарт қилиб қўйган эди. Бироқ бу шартлар бажарилмади.

Буни аниқлаган давлат инспекцияси иккала завод ишини тўхтатиб қўйди. Янги маъсумга табиатни муҳофаза қилиш ишлари тўла амалга оширилди, деб қафолат хати берилгандан кейин гишт корхоналарининг ишлаши учун вақтинчалик рухсат берилди.

КЎРИНГ, ТОМОША ҚИЛИНГ

2-сериялар. Танаффус пайтида — Парламент кундалиги. 00.20 ТСН. Халқаро воқеаларга бағишланган сон. 00.35 «Муқиқий башорат».

йил...». Наум Коржавин. 12.00 «Нозьма Минин. Таңдирга хотима».

сия. «Елена ва Сергей...». Владивосток шаҳрилик ёш мусаввирлар ҳақида.

17.45 Билимдонлар учун машқ. 18.05 Рус тили. 18.45 «Мулоқот-анжуман».

чиларнинг энг яхши фильмлари: «Мисрлик». 22.00 РСФСР Олий Кенгашининг сессиясида.

Жума, 25

УзТВ I

8.00 «Ахборот». 8.25 «Соғлом бўлай десангиз». 8.35 «Мултоқ устунлик билан».

10.30 Ботаника. Буттулдошлар оиласи (ўқув кўрсатуви).

йиллигига. «Биздин Кубанчбек». 7.00 «Тонг».

21.30 Информацион программа. 22.10 Футбол шарҳи.

15.10 П. И. Чайковский номли трю чалади. 15.30 К. Гоцци. Театр учун эртанлар.

БИШКЕК КЎРСАТАДИ: 18.35 «Доктор Бартек ва ўлим». Мультифильм.

10.30 Болалар соати (инглиз тили дарси билан). 11.30 «Музиқлардаги антенналар».

02.25 «Поэзия». С. Есенинга бағишланади. 03.25 Сизни Карл Мойк таклиф этади (Австрия).

17.30 «Меросдан ақлигини ишлатиб фойдалан». Илмий-оммабоп фильм.

Шанба, 26

УзТВ I

8.00 «Ассалому алайкум». 9.00 «Серёжа». Бадний фильм («Мосфильм»).

21.00 «Ҳафтанома». 22.00 «Кино, кино, кино...».

21.00 «Туркменистон». 21.30 Москва. Информацион программа.

вақт ҳақида эртақ («Мосфильм»). 17.20 «Одамлар ва тарих».

8.30 Эрталабки бадантарбия машқлари.

АШХОБОД КЎРСАТАДИ: 11.05 Спорт канали (рус тилида).

22.10 1991 йил ҳосили. «Омвд сизга, пахтакорлар!».

19.05 Миллий баскетбол уюшмаси профессионаллари ўртасида баскетбол бўйича АҚШ чемпионати.

11.05—14.30 ЎЗБЕКИСТОН ТЕЛЕВИДЕНИЕСИНИНГ «ДУСТЛИК» ВИДЕОКАНАЛИ

Якшанба, 27

УзТВ I

8.00 «Ҳафтанома» (такрор.). 9.00 «Париларнинг кузги соғаси».

19.30 «Ахборот» (рус тилида). 19.50 «Билдирсой».

20.15 Тожикистон ойнак жаҳони ҳазинасида.

17.25 «Уолт Дисней таништирадиган...».

8.30 Зарядкага сафларнинг! 8.50 Шеърят лаҳзалари.

ДУШАНБЕ КЎРСАТАДИ: 8.00 «Сапеда».

21.30 Москва. Информацион программа.

22.10 Телевизион спорт оқшоми.

16.05 «Қизил тўйлар».

ТОҒ СЎҚМОҚЛАРИДА

С. ВЕЛИЧКИН олган сурат.

(УзТАҒ).

ТАБИАТНИНГ ЎЗИ ТАБИБ

— УЗР, Сандбобо, табиий зирворлар чиндан ҳам шифобахшдир. Меваларимизнинг ҳислатлари ҳам булардан қолишмайди. Мана, масалан, беҳи ҳақида ҳам антиқа ҳикоятларни эшитганмиз.

БЕҲИ

— АФСОНА, латифаларнинг замирида ҳам маълум даражада ҳақиқат ётади. Шундан келиб чиқиб, шунни айтиш мумкинки, беҳи қадим замонлардан буён чиндан ҳам шифобахш мева ҳисобланиб келинган. Унинг таркибидаги турли хил беҳиёс фойдали моддалар шундай хулоса чиқаришимизга асос бўлади.

Кунларнинг бирида бизнинг бир танишимиз кейинги пайтларда нафас олиши қийинлашганидан зорланиб қолди. Бултур тасодифан совуқда қолиб кетганидан сўнг шу аҳвол бошланибди. Мен унга ўзини «беҳига боғлашни» тавсия этдим. Бу нима дегани: ҳафтада икки ёхуд уч марта беҳи истеъмол этилади. Беҳининг кўрда пиширилгани ёхуд паловда дамлангани нафас олиш йўллари раволаштиради. Ҳалиги танишимиз мен айтган тавсияни уч-тўрт ой давом эттирди. Буни қарангки, оллонинг каромати, беҳининг шарофати билан у одам ўз дардидан буткул фориг бўлди.

— Демак...

— Ҳа, буюк аллома Ибн Сино ҳам беҳи мевасидан тайёрланган дамламани ич кетиш, йўғон ичак яллиғланиши каби ҳолатларда тавсия этган. Нафас кишиши, юрак фаолиятининг бузилиши, сарик, ҳиқчоқ тутиши, қорин оғриғи, қон тупуриши, қайт этиш, мия оғриғини қолдиришда ҳам беҳи меваси ва унинг шоботи катта фойда келтиради. Бедармонлик, камқонлик, йўтал, меъда, жигар ва буйрак хасталиқларида ҳам унинг олдига тушадиган наъмат йўқ деса бўлади.

— Ҳозир баъйни куз фасли. Атрофингиздаги тоғларда наъматак пишиб етилди...

— Наъматак — итбурун ҳақида гапириб беринг, демоқчисиз-да.

— Худди шундай.

— МАШОЙИХЛАРДАН қолган бир гап бор: агар одамлар наъматакнинг бутун хосиятларини билганларда уни ҳеч бир подшоҳнинг хазинасига алмашмаган бўлур эдилар. Бунинг тагида катта ҳикмат бор. Қаранг, ўпка сили, жигар, ўт қопчасининг яллиғланиши, ичак, буйрак, қовуқ касалликларида наъматак жуда катта наф келтиради. Шунингдек, унинг меваси асосида тайёрланган қайнатма қонни тўхташ қувватига эга. Ҳарорат кўтарилганда наъматак дамламаси дарҳол уни пасайтиради.

— Наъматакнинг фақат меваси дориворми?

— Йўқ, унинг гуллари ҳам, мевалари ҳам, барглари ҳам, ҳатто, илдизлари ҳам шифобахш ҳисобланади. Менинг отам раҳматли буйракдаги тошларни туширишда ёхуд улар оғриқ берганда наъматак илдизларидан тайёрланган қайнатмани тавсия этар эдилар. Булардан ташқари қадим замонлардан буён наъматак қай-

НАЪМАТАК

натмасидан одамлар майда тошмаларни йўқотишда, қизилча, ич терлама сингари касалликларни даф этишда фойдаланиб келганлар.

Уй шаронтида наъматак меваларидан қайнатма тайёрлаш унчалик қийин эмас. Оғзи ёпиладиган сирли идишга икки стакан сув қуйилади ва бир ош қошиқ уруғидан тозаланган наъматак меваларининг уқаланмаси солинади. У 10 дақиқа давомида қайнатилади, сўнг 10—15 соат тиндирилади. Қайнатма доқада сузилгач, кунига уч маҳал ярим стакандан ичилади.

Лекин бир гапни айтиб қўяй, наъматакка кўп ружу қилиш ярамайди. У сунистеъмол этилса, меъда ости безларига салбий таъсир этиши мумкин.

Сўхбатдош Р. УМАРОВ.

Мухаррир
Н. НАСИМОВ.

БИЛИБ ҚУЙГАН ЯХШИ

● ИНСОН миясининг ҳар яккала палласида катталиги 3 дан 200 микрогача етадиган камда 14 миллиард асаб ҳужайралари бор. Ҳар бир ҳужайра бошқа ҳужайралар билан ўрта ҳисобда 3—4 минг жойдан боғланган, бош миянинг ҳаммасида эса бундай боғланиш 56,10¹² гача етади.

● МИЯДАГИ асаб тўқималарида кимёвий реакциялар жуда тез рўй беради. Тинч ҳолатда кишининг бутун танаси тахминан 300 куб сантиметр ксилород сарф қилади. Шундан 50 куб сантиметр мияга тўғри келади. Юрак ҳам ксилородни миячалик сарф қилади.

● ОДАМ мияси (1000—2000 грамм) фил (5000 грамм) ва китдан ташқари ҳамма ҳайвонларнинг миясидан оғирдир. Гавдасининг оғирлигига нисбатан олганда эса, ер юзюдаги ҳеч бир ҳайвон, миясининг оғирлиги жиҳатдан одамнинг олдига тушаолмайди. Масалан, кит миясининг оғирлиги унинг гавда оғирлигининг 20 мингдан бир улушини, филияки — 500 дан бир улушини, отники — 400 дан бир улушини, итники — 250 дан бир улушини, одамнинг жаймунники — 100 дан бир улушини, одамники эса 46 дан бир улушини ташкил етади.

С. ОДИЛОВА тайёрлаган.

ГЎЗАЛЛИККА ДАЪВАТ

Ўқувчи ёшларда нафосат туйғуларини ўстиришда тасвирий санъат ва бадий меҳнатнинг тутган ўрни катта. Шу сабабли мактаб таълими шароитида эстетик тарбия беришни кенг йўлга қўйишда самарали илмий-педагогик кузатишлар олиб борилмоқда.

Тасвирий санъат ва бадий меҳнат жараёнида гўзаллик тарбиясини ҳар томондама шакллантиришга қаратилган тажриба-кузатув ишлари ҳам самарали икунланди. Муҳими шунданки, Иттифоқ миқёсидаги бундай кенг қамровли маърифий тадбир амалга оширилди. Натижада

кўпдан бери қутилган «Тасвирий санъат ва бадий меҳнат» ўқув дастури юзага келди.

Қарийб ўн йил мобайнида синчковлик билан ўтказилган бу кузатишлар чоғида иттифоқ доирасида тузилган айрим муҳим тажриба дастурларидан ҳам кенг фойдаланилди. Иттифоқ рассомлар уюшмаси, Педагогика фанлари академияси ва бошқа йирик муассасалар тажриба дастурларига ҳам асосланилди.

Янги дастур учун ўқувчи ахлоқий-эстетик тарбияси асос қилиб олинди.

А. АЛИЕВ.

Эълонлар бурчаги

ДИҚҚАТ!

Ўзбекистон ёшлар иттифоқи, Ўзбекистон Телекўрсатув ва радиоэшиттириш давлат қўмитаси «ТОШКЕНТ» студияси, Ўзбекистон А. Қодирий жамғармаси, республика «ЕШЛИК» ойномаси

ҲАМҚОРЛИҚДА
декабрь ойида

«КАМОЛОТ-91»

ЕШ ХОНАНДАЛАР ТАНЛОВИНИ
ЎТҚАЗДИЛАР

Халқимизнинг ёш, умидли, иқтидорли, хушовоз хонандаларини намоён этиш мақсадида ўтказилаётган ушбу танловда 33 ёшгача бўлган хонандалар қатнашишлари мумкин.

Танлов иштирокчилари танлов ҳайъати эътиборига 2 та ихтиёрий қўшиқ тақдим этишлари шарт. Арзалар 10 декабрга қадар 41-45-20 телефон рақамлари ёки «ЕШЛАР УЙИ» ёшлар учун танловлар ва фестиваллар ташкилий қўмитасига ёзма ҳолда топширишлари мумкин.

Манзилгоҳимиз: Тошкент шаҳри, Пахтакор кўчаси, 5-уй, «Ешлар уйи», 205-хона (Санъат саройи кинотеатри қаршисида).

ТАНЛОВ ТАШКИЛИЙ ҚЎМИТАСИ.